

Ahozko komunikazioa eskolan: azken hamarkadako ikerketa eta esperientzia berriak

UNIBERTSITATEA ETA ESKOLA ELKARREKIN AHOZKO HIZKUNTZAREN DIDAKTIKA LANTZEN: PRAKTIKA ETA BIDE BERRIAK EGINEZ

Karmele Perez Lizarralde (MU. HUHEZI)

Agurtzane Azpeitia (MU. HUHEZI)

Idurre Alonso (MU. HUHEZI)

2015.07.02

Aurkezten ari garen lana prestakuntzaren eta ikerketaren bi kezkatatik abiatzen da. Kezketako bat prestakuntza-ereduarekin berarekin lotuta dago. Izan ere, aurkitzen ditugu ereduak arreta jartzen dutenak ezagutzen eta praktiken transmisioan, eta, gainera, bada uste orokor bat esaten duena ikastaro orokortuek edo puntualek (hainbat ikastetxek parte hartzen duten mintegi edo ikastaroeak) ez dituztela espero diren emaitzak lortzen eta, behin prestakuntza-aldia amaituta, hezkuntza sistemak ez duela bermatzen ahozko hizkuntzaren irakaskuntzaren praktika sistematikorik. Eta bada bigarren kezka bat —gizartean zein instituzioetan— ikasleen euskararen ahozko erabileraren zein kalitatearen gainean, are gehiago ikasleek curriculum H2an egiten duten testuinguruetan edo euskara hizkuntza minorizatua den ingurune sozialetan.

Prestakuntzan kokatzen garelarik, aldarrikatu nahi dugu prestakuntza berritzaile eta eraldatzaile bat, irakaslearen profesionalizazioan lagunduko duena eta eredu tradizionaletik urrunduko dena. Gure prestakuntza-ereduan sortzen den dispositiboarekin indartu nahi dira ahozkoaren irakaskuntza-ikaskuntzaren lehentasunak, ikastetxeko irakasleen esku-hartze eta lankidetzaren ereduak eta horiek guztiak ikastetxean bideratzeko berrikuntza-eredua. Horretarako erabilitako metodologiarekin, praktika eta gogoeta sustatu nahi dira eta inplikatu nahi dira irakasleak berrikuntza hori lortzeko eraldaketa prozesu batean. Ez goaz kanpotik esatera gauzak nola egin behar diren, ez goaz kanpo-ikerketa deskribatzailea egitera, non irakasleek ez duten parte hartzen eta ez den berrikuntzarik espero esku-hartze didaktikoaren ondorioz. Prestakuntza eta ikerketa lotzen dituen eredu batean kokatzen gara, non irakasleak abiapuntu moduan dauzkan bere praktika, gogoeta eta kanpoko prestatzaile-ikertzaileekin adostutako estrategiak. Garrantzitsua da, hortaz, irakasleen eta kanpo-prestatzaileen artean ezartzen den harremana, elkarlanean oinarritua eta mesede egingo diona komunikazioari, gogoetari, hobekuntzari eta berrikuntzari.

Gure hobekuntza eta berrikuntza-proiektu hori ahozko hizkuntzaren garapena sustatzeko ahaleginen zentratuko da.

Azken urteetan eskola jabetu da ahozkoa berariaz landu beharraz eta irakasle asko horretan saiatzen dira. Badira, baina, horren harira sortzen zaizkigun hiru galdera (Roulet, 1991): 1) zer da ahozkoa eta zein ahozko irakatsi behar da?; 2) nola irakats daiteke ahozkoa?; eta 3) zeintzuk izango dira orientazio horren inplikazioak irakasleen hasierako eta etengabeko prestakuntzan? Ahozkoa zer den eta nola landu behar den irudikatze horretan hainbat alderdiri erreparatu beharko diete irakasleek. Pentsatu beharko dute zer estatus ematen dioten eta eman nahi dioten ahozkoari gelan, eta ondoren pentsatu zer landu eta ebaluatu nahi duten. Hortik eratorriko da zein izango den ahozko irakaskuntza- eta ikaskuntza-objektua gelan. Eta bide hori egiteko, etengabeko prestakuntzan kokatzen gara, ikastetxeko klaustro osoarekin lanean, irakasleen lana eraldatzeko eta ikastetxeko proiektuan eragiteko lanean.

Ikastetxean eraldaketa gertatuko bada, dagoen errealitatetik abiatu beharra dago. Horretarako, hasierako diagnostikoa izaten da lehendabiziko jardura jakiteko irakasleek zer egiten duten, ondoren klaustroan konpartitzeko eta hausnartzeko zer uste duten ahozkoaren lanketaz. Irakasle

Ahozko komunikazioa eskolan: azken hamarkadako ikerketa eta esperientzia berriak

guztiek dituzte errepresentazioak “ahozko hizkuntzari eta bere didaktikari” buruz, eta izaten dituzte zenbait gune eta une ahozkoaren lanketari eskaintzen dizkietenak. Hori guztia jakitea ezinbestekoa da lanean hasteko, bai eskolako irakasleentzat eta baita prestatzaile-ikertzaileentzat ere. Irakasleei dagokienez, garrantzitsua da egiten dutenaren kontzientzia hartzea eta testuinguru konpartitua zein den adostea, bai eta premia zehatzak zeintzuk izan ahal diren irudikatzea ere. Prestatzaileoi dagokigunez, prestakuntza-objektua eta objektu horren garapena definitu ahal izateko, behar dugu ezagutu testuinguru zehatza, diseinatzen ari garen prestakuntza ahalik eta neurrikoena izan dadin. Diagnostikoa egiteko erabilitako tresna egunkaria izan da.

Aurkezpen honetan azalduko dugu zer dioten irakasleek egiten duten ahozkoaren lanketaz hainbat ikastetxetan egindako prestakuntzaren hasieran irakasleek betetako egunkarietatik abiatuta. Horrekin jakin nahi dugu ikastetxe horietan ahozkoaren inguruan zer egiten duten prestakuntzari ekin aurretik. Egunkarietan identifikatu ditugu hainbat adierazle ahozkoaren printzipioak kontuan izanda etiketatu ditugunak eta ikusi dugu printzipio horiek nola gauzatzen diren eskolan, bai eta, horren arabera, zeintzuk izan daitezkeen eskoletan ahozkoaren sustapen eta lanketari begira dauden argiak eta itzalak. Horrela lortzen dugu ikastetxeko irakasleen praktikatik abiatzea, agertzen diren itzalak prestakuntza-gai bihurtzea eta ikastetxe bakoitzaren errealitatetik abiatu eta bere beharretara egokitzea.